

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Markéta Bednarzová.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze.

John Ronald Reuel Tolkien

(1892 – 1973)

Tolkienův život

- anglický prozaik, filolog, univerzitní profesor
- narodil se v jižní Africe, ale ve třech letech ji s matkou opustil
- tou dobou mu zemřel otec, což pro rodinu znamenalo finanční problémy
- matka vychovávala a vzdělávala své dva syny sama
- matka později konvertovala ke katolictví – převážně baptistická rodina ji odmítla dále podporovat
- o čtyři roky později umírá na cukrovku
- J. R. R. Tolkiena vychovával otec Morganem
- oženil se s Edith Brattovou, svou životní láskou

Vzdělání

- na univerzitě v Oxfordu vystudoval anglistiku
- na univerzitě v Leedsu dosáhl titulu profesora (1924)
- následující rok se vrátil jako profesor anglosaštiny na univerzitu v Oxfordu (1925)
- zde získal i titul profesor anglického jazyka a literatury (1945)

Inklings

- Inklings bylo neformální literární skupina
- fungovala v 30. a 40. letech 20. století
- členové tohoto klubu podporovali psaní fantasy orientované literatury
- mnozí členové byli akademici
- členy byli mj. J. R. R. Tolkien, jeho syn Christopher nebo Clive Staples Lewis (autor série o Narnii)

Odborné práce

Novoanglický slovník (dnes Oxford English Dictionary)

- začal na něm pracovat po válce
- pracoval na historii a etymologii slov

Sir Gawain a Zelený rytíř (Sir Gawain and the Green Knight)

- vydal a poznámkami opatřil známou středoanglickou báseň

Netvoři a kritikové (The Monsters and the Critics)

- přednášky zabývající se rozbořem básně Beowulf

O pohádkách (On Fairy-Stories)

- esej o teorii fantasy literatury

Hobit (The Hobbit)

- celý název: Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky
- knihu Hobit původně napsal jen pro své děti
- hlavní postavou je hobit Bilbo Pytlík, který je přesvědčen čarodějem Gandalfem, aby se vydal na pouť a jako „zloděj“ pomohl skupině trpaslíků porazit draka a získat tak jejich poklad
- děj se odehrává v zemi zvané Středoziem
- příběh zapadá do celkového obrazu Středozemě, jejích mýtů a legend
- hlavním tématem je boj dobra se zlem a překonání sama sebe

... ale co je to vlastně hobit? Zdá se mi, že dneska je třeba hobity poněkud popsat, neboť jsou už vzácní a plaše se straní Velkých lidí, jak říkají nám. Jsou to (nebo bývali) malí lidičkové, dosahující asi tak polovičky našeho vzrůstu a menší než bradatí trpaslíci. Hobitové žádné vousy nemají. Je na nich pramálo kouzelného nebo vůbec nic, leda to obyčejné a všední umění, se kterým dokážou rychle a tiše zmizet, když se hřmotně blíží taková velká neohrabaná osoba jako vy a já a dupe přitom jako stádo slonů, takže nás hobiti slyší na míli daleko. Mají sklon k obtloustlým bříškům; oblékají se do pestrých barev (hlavně do zelené a žluté); nenosí žádnou obuv, poněvadž jim na chodidlech od přírody roste hustá a hřejivá hnědá srst, podobná jejich srsti na hlavách (jenže na hlavách je kudrnatá); mají dlouhé, obratné hnědé prsty na rukou, dobromyslné obličejе a smějí se hlubokým hlaholivým smíchem (zvláště po obědě, který si dopřávají dvakrát denně, když se jim to podaří).

Pán prstenů (The Lord of the Rings)

- román navazující na knihu Hobit
- sestává se z šesti knih ve třech svazcích
- 1. svazek: Společenstvo prstenu
- 2. svazek: Dvě věže
- 3. svazek: Návrat krále
- trvalo více než deset let vydat Pána prstenů (vydáno v 50. letech)
- Pán prstenů byl sepsán na žádost nakladatele Hobita, který byl velmi úspěšný
- stejně jako Hobit se i děj Pána prstenů odehrává ve Středozemi

Pán prstenů: Společenstvo prstenu

- 1. svazek trilogie Pán prstenů
- hlavní postavou je nechtěný hrdina Frodo Pytlík, synovec Bilba Pytlíka
- zděděný prsten po Bilbovi se ukáže být Prstenem moci, který vytvořil temný pán Sauron
- Frodovým úkolem je odnést jej do země Mordor a zničit jej v Ohnivé hoře
- s Frodem cestuje dalších osm postav, kteří mu pomáhají a chrání jej

Pán prstenů: Dvě věže

- 2. svazek trilogie Pán prstenů
- Frodo a Sam vedeni Glumem míří do Mordoru
- zbytek výpravy hledá unesené hobity a pomáhají království Rohanu v bitvě se Sauronem

Pán prstenů: Návrat krále

- 3. svazek trilogie Pán prstenů
- Frodo a Sam po spoustě nesnází dorazí k Ohnivé hoře, jediného místa, kde může být Prsten moci zničen
- poslední bitva se odehrává u Minas Tirith, královském lidském městě
- pro Froda má celá cesta ale těžké následky, Prsten a útrapy po cestě na něho měly velký vliv

*Tři prsteny pro krále elfů pod nebem,
sedm vládcům trpaslíků v síních z kamene,
devět mužům: každý je k smrti odsouzen,
Jeden pro Temného pána, jenž dlí na trůně
v zemi Mordor, kde se snoubí šero se šerem
Jeden prsten vládne všem, Jeden jim všem káže,
Jeden všechny přivede, do temnoty sváže
v zemi Mordor, kde se snoubí šero se šerem.*

Rozbor Pána prstenů

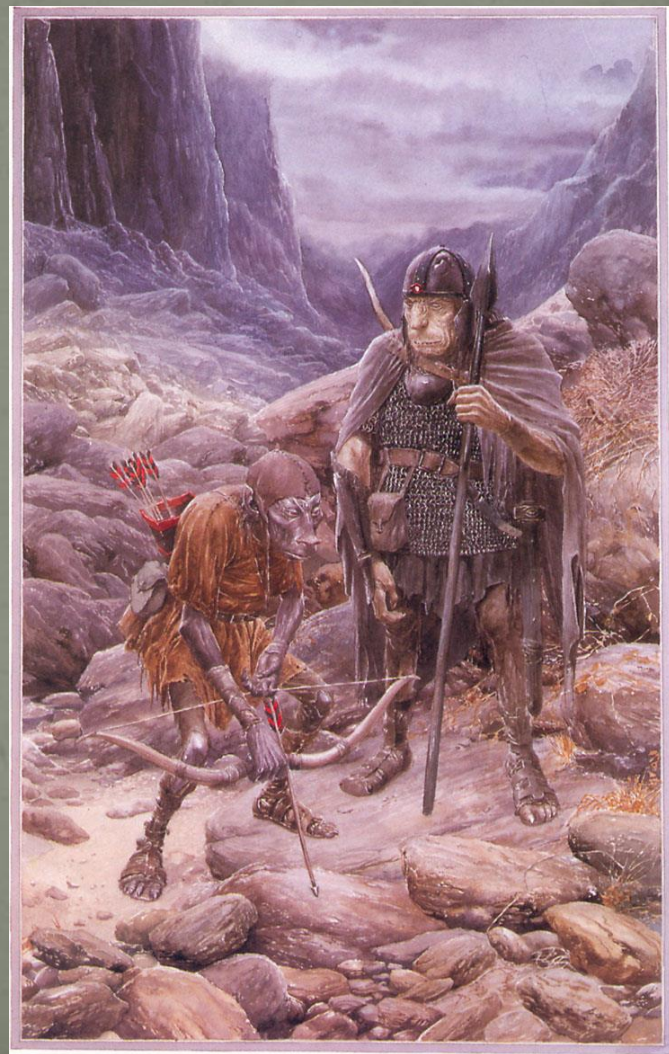
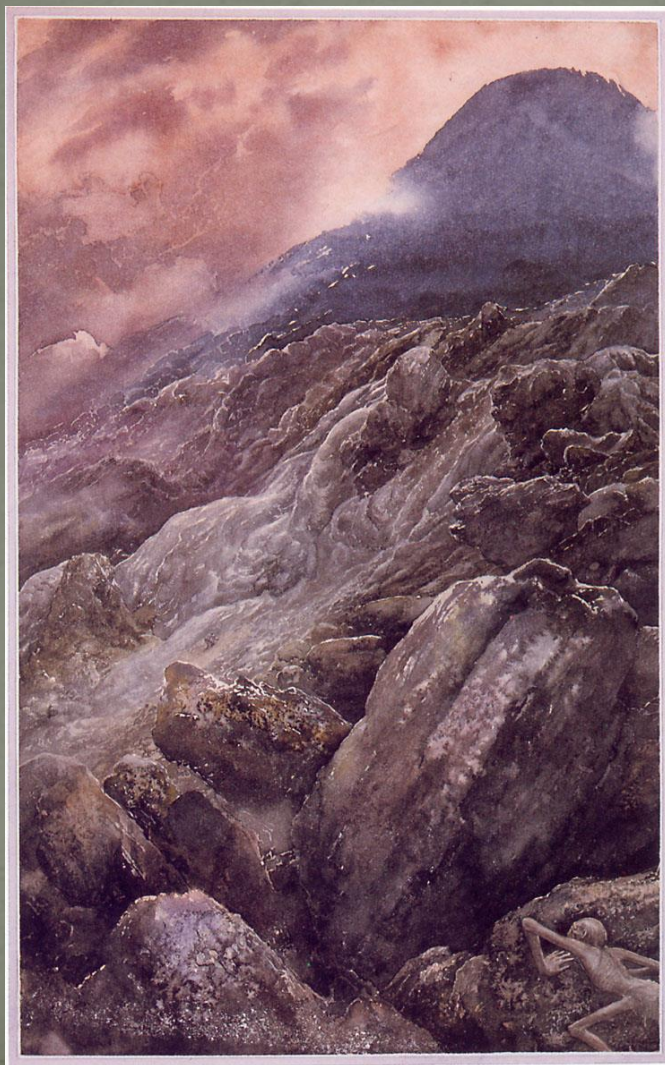
- hlavní téma: boj dobra se zlem, vliv moci na změnu osobnosti
- žánr: fantasy román
- postavy: mnoho středozemských ras – hobiti, trpaslíci, elfové, lidé, skřeti, čarodějové, vrrci, enti, ...
- kompozice: er-forma, chronologická
- místo děje: Středozemě (imaginární svět) – Tolkien vytvořil i místní názvy: Roklinka, Lórien, Morie, Mordor, Gondor, Rohan atd.
- slohové postupy: vyprávěcí, popisný, úvahový

- Tolkien vypracoval nejen geografii Středozeemě, ale i její jednotlivé mýty, příběhy, legendy a pověsti
- vytvořil také jazyky, které jednotlivé rasy používají včetně jejich vývoje - nejznámější jsou elfské jazyky sindarština a quenijština (založené na latině, finštině, velštině a řečtině)
- Tolkien miloval jazyky, což se promítlo do jeho tvorby – sám ovládal severské jazyky, velštinu, germánské i románské jazyky
- písmo: runy
- dílo zahrnuje jeho vlastní kresby (později jiní ilustrátoři – Alan Lee a John Howe) včetně map

Mapa Středozemě

Ilustrace z Pána Prstenů – Alan Lee

Ilustrace z Pána prstenů – John Howe

Silmarillion (The Silmarillion)

- tato kniha doplňuje předchozí díla o poznatky týkající se Středozemě
- zmíněné jsou počátky země, původní bohové, jak vznikly jednotlivé rasy
- obsahuje první konflikt a válku (ještě před Sauronem)
- legenda o Berenovi a Lúthien – příběh o nesmírné lásce mezi člověkem a elfkou – je inspirována autorovou láskou k Edith, jeho ženě
- pád Númenoru – Západní říše, sídlo lidí
- vytvoření prstenů a povstání Saurona
- texty sesbíral a vydal Tolkienův syn Christopher

Ale o nešťastnících, které polapil Melkor, se ví pramálo jistého. Kdo ze živých totiž sestoupil do jam Utumna nebo prozkoumal temnotu Melkorových rad? Přesto moudří z Eressëje věří, že všichni Quendi, kteří padli Melkorovi do rukou, než bylo Utumno rozbořeno, tam byli uvězněni a pomalým uměním krutosti byli zkaženi a zotročeni, a tak vypěštoval Melkor ohavné plemeno skřetů ze závesti k elfům a jim na posměch. Později se stali jejich nejkrutějšími nepřáteli. Skřeti totiž měli život a množili se po způsobu Ilúvatarových dětí, a Melkor od své vzpoury v Ainulindalë před Počátkem nemohl vytvořit nic, co by mělo vlastní život nebo zdání života: tak praví moudří. A skřeti v hloubi svých temných srdcí nenáviděli Pána, kterému sloužili ze strachu a který byl původcem jejich bídy.

Další díla ze Středozemě

Nedokončené příběhy

- příběhy Númenoru a Středozemě
- syn Christopher texty uspořádal a opatřil poznámkami

Húrinovy děti

- další z příběhů ze Středozemě
- odehrává se za doby prvního Temného pána, Morgotha
- Morgorth trestá svého nepřítele Húrina tak, že jej nechá přihlížet, jak je jeho rodina zničena
- editoval Christopher Tolkien

Použité zdroje

- *Literatura pro 4. ročník středních škol – učebnice.* Brno: Didaktis, 2010.
- TOLKIEN, J. R. R. *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky.* Praha: Argo, 2006.
- TOLKIEN, J. R. R. *Pán prstenů: Společenstvo prstenu.* Praha: Mír, 1990.
- TOLKIEN, J. R. R. *Silmarillion.* Praha: Mladá fronta, 2003.
- TOLKIEN, J. R. R. *Húrinovy děti.* Praha: Argo, 2007.

Použité zdroje

- [http://cs.wikipedia.org/wiki/John Ronald Reuel Tolkien](http://cs.wikipedia.org/wiki/John_Ronald_Reuel_Tolkien)
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Inklings>
- <http://alan-and-john.tumblr.com/tagged/Alan-Lee%27s-art> (ilustrace – Alan Lee)
- <http://alan-and-john.tumblr.com/tagged/John-Howe%27s-art> (ilustrace – John Howe)
- <http://lotr.fantasy-web.net/mapy/2.jpg> (mapa Středozemě)